

Bibliothèque Royale à Bruxelles.
ms. G 1608

f° 1

Beschrijvinge van het Clooster
der Catuijers töt omtrent Brussel
genaemt Maria de Gratia onder het ~~????~~
gesticht van den hertogh Philippus Den
Goeden in het jaer 1454.

getrocken uijt ~~voorn.~~ den geschreven boeck van den fundatie den
eerlicken Isten den ~~???~~ ter handt gestelt door den heere Petrus de
Wallius voeste(?)r kint van het selve Clooster.

Ten tijde dat den hertogh Philippus den Goeden, de eerschappij van het Nederlandt becoomen hebbende met het hertogdom ende aengesien hij niet veel meer tot Brussel quaemt maer gedurigh tot Dijon soo dat niet alleneijck den ~~Prins~~ sijn daer over en beclaegden maer oock de borgers, het geene hem ter ooren gecoomen sijnde, worter gesijt dat hij soude gesijt hebben, gij lieden soude mij meerder en dickwilder tot Brussel hebben waer het saecken ick aldaer ~~???~~ mijne Catuijers sien ende het was waerlijck aldus want de astatie(?) ende de liefde die hij was draegende tot die van Dijon ende tot het order hebben genoch ende claerlijck goetgekeurt den sin van de woorden van sijnen laesten wil de welcke aldus luijden, alwaert saecken dat hij tot Brugge quaem te sterven nochtans dat hij wilde bij de Catuijers tot Dijon begraven worden, het geene aldus geschiet is.

De eerste reden de welcke ~~de prins~~ hebben bewogen ~~?? ???? ?? ???? ?~~ den raet ende de overhijdt ende het volck van Brussel is geweest dese overschreve(?) handt van den Prins om tot Brussel een clooster aen de Catuisers een plaets te geven om aldaer een Clooster te bouwen daer was buijten de stad eene ledige plaets gelegen eenen boogscheut verre gesijt Scheut, alwaer was eene Capelle toegelijght aen de aldh: Maria van overlangen thijdt aldaer geeert ende seer vermist daer de miraeckelen die aldaer waeren geschiedende, ende seer verrijckt door de meenighvuldige almosten die aldaer gegeven werden ende ~~el~~ alle de rijcke verciersels (?) der Capelle sijn daer naer oock gegeven geweest aen de P. Catuisers, met

uijtsluitinge van alle andere alle andere orders de welcke nuw(?) die goederen stonden. gelijk oock goetgekeurt hebben den Paus ende den aertsbiscop van Camerijck Joannes van Burgundien, wandt dese overgevinge van die kerckelijke goederen is goet goetgekeurt ende van welcke saecken de ???brieven van Pius den II de welcke sijn bij den ??? bij hun doen ????? volgens dat hier is volgende.

Pius Episcopus Servus Servorum Dei
ed futuram rei memoriam

de plichte van ons herderlijck ampt die weckt ons op eende beweeght ons op dat de saecken de welcke tot vervoorderinge van de h : religie en tot vermeerderinge van den goddelijcken dinst alsoo oock tot den voordeeligen staet van de Clooster ende van andere godtonechtige plaetsen, ende oock van Persoonen de welcke aldaer bewonder de reguliere waerneminghe ende leven in de studie van een godtonechtig leven, tot voordeelinghe der behoefte voorsichtlijck sijn gemaendt, vastelijck voor altijd ende ongeschonden blijven met den apostoliecke bescherminge vaststellen waerlijck voor een deel van onse beminde kinderen den Prior ende broeders van het Clooster van de h : m. Maria bij en buijten de poorten meuren van de stad van Brussel van het gebied van Camerijck aen ons over eenigen thijt ge???? voorgestelt de vraege in sikh besloot, het geene langen thijt thijt (sic) onse seer lieve kinderen de Borgemeesters, Schepenen raetsheeren ende regeerders van de selve stadt alsdan levende tot lof ende eere van godt ende sijne Moeder de h : m : Maria, ende van alle hijlighen een Saken Clooster ofte convent voor seven broders, ende drij ofte vier van het order der Catuijsers levende onder de reguliere waerneminghe van het selve order godt dienende door het toestaen ende wil van dusdanige

bemide kinderen der edele mannen Philippus hertogh van Burgundien soo oock van ~~sijn den grave~~ Carel grave van van (sic) Charlois met sijne gesellen tot dusdanigh Cloosters stichtinge begeerighlijck gevende hunnen bijstant ende raet bij de Capelle van de h : m : Maria van gratiæ tusschen de paelen van de parochie van de parochiale kercke van den h : Petrus tot Anderlecht bij en buijten de voorgenomde stadt van nieuws op gericht te maecten ende gebouwt ende tot onderhoudinge van de selve broeders alle goederen, soo roerelijcke als onroerelijcke van over outs tot gebruijck der arme vremdelingen tot Brussel passerende door eenige broeders van den h : Nicolaus wiens gedachtenisse nu niet meer en is herbergelijck uijtgedeelte in de voors[ij]de stad, ende daer naer toestemmende ofte ten minsten toelaetende als dan den biscop van Camerijck nochtans aldaer de hondert ende meerdere jaeren voerbijgegaen sijnde tot gebruijck van eenige broeders genaemt Saccaten, nochtans onder geenen regel gerakent dese broeders genomt Sacciten eersmael(?) ????? van de nootsackelijckhijde des regels vorsien sijnde gemaectt ende opgericht sijnde een Clooster, hebben voorsijde Capelle in de welke gedurighlijck de goddelijcken diensten gedaen werden met de aenbrenginge ende offerandens door de welck de selve Capelle als oock het Clooster voor een groot deel sijn gebouwt ende dagelijckx noch gebouwt wort met alle sijn andere toebehoortens volgens de manier van de gebiedingen der broeders door hun in de voorsijde stichtinge ~~uijtgegeven~~ voorgestelt, gegeven ende aangewesen, gelijk als in voorschijde soo door den toesteminge van den biscop als borgemeesters Schepenen

¶ 3

raetsheeren ende regeerders voorgenomt over de bevelinge ende aen andere in de voorgenomde stichtinge uijtgedrukt gemaect doer openbaere instrumenten wiens ofte brieven van wiens inhoudt begeeren wij te hebben voor uijtgedrukt als de selve sijn geheel ~~in~~ te volcoomentlijck hun in te bestaen.

Waerom wij voor een deel aengaende de broders woenende in het selve opgericht Clooster van ons ootmoedelijck is versocht geweest op dat wij dese stichtinge, oprichtinge, giften ende ~~voor~~ de voorgenomde aenwijsinge, ~~op~~ voer haerr crachtiger onderhoudinge soude willen bijvoegen de ~~eracht~~-macht van de apostoliecke(sic) becrachtige, ende in andere saecken soudē willen voersien doer de apostoliecke goedtaerdighjdt, wij dan de welke niet anders en trachten doer alle onse wenschen principelijck in onse tijden als dat den goddelijcken dinst ofte eerbiedighjdt op het hooghste soude groyen ende vermeerderen, ende genegen sijnde tot dese stichtinge soo ist dat wij op voors[ij]de stichtinge optichtinge gifte ende aenwijsinge vastelijck besluyten ende begeeren dese en alles aen ~~dese~~ ~~gelijckaerdich~~ aengaende in de voorgaende schatbrieven behouden ende de gevolgen van de selve ~~doer~~ naer eene versusterde verwanschap door de ~~????~~ ~~??????~~ bij~~???~~d in houdinge becrachtige ende goetkeuren ende dat ~~de~~ de cracht aen ons gegeven ~~volcrachten~~ door onse voosprank in alles verstorcken (?) alwaar saecken dat in alles soo in rechten als in daden ~~???~~sluck daer in eenige ingecoomen waren niet en was volcoomentlijck volbracht, de welke wij alle volmaeckene ende dat niet tegenstaende aen alle ende desgelijcken nu ende in toecoomende in het voorsijde Clooster de broders waerende ende persoonen woonende, dat sij ~~in~~ van alle dese ende desgelijcken voerdeelen, toelaetinge, giften uijtnemingē genaden ende toegeventhijdt an ander Cloosters ende huijsen ende persoonen van het voergenoemt order der Catuijsers

doer den apostoliecken stoel ofte andersints ~~in manier~~ van wat sorte ofte in maniere ofte gedaente sij toegelaeten sijn ofte hoe sij van dese deelachtig sijn met de selve autoritijdt becrachten, niettegenstaende alle ordoneringen, ende apostoliecke vastellenge ende aen alle soorten van tegenstrijdingen.

Het is dan aen niemant toegelaeten desen brief van onse becrachtinge goetkeuringe sterckstellinge ende toelaetinge te breeken, ofte ~~aen~~ iet aen den selven tegenstrijdende te doen en insaeken dat imant soude stoutmoedighijdt begaen dat hij weet dat hij sal incoomen ende op ~~sich~~ sich trecken den gramschap van den almogenden godt ende van de h : h : apostelen Petrus ende Paulus.

Gegeven tot Roomen bij den h : Petrus in het jaer daer de menswoordinge des heere duijsent vier hondert achtenvijftigh den negensten januarius, het eerste jaer ons Pausdom.

Aen dese heeft de stadt nogh bij gevoeght de goederen der scitenbroeders(?) gelijk blijkt uijt de voorschreve Bulle van den Paus Pius den II.

Dit dan weghgenomen sijnde is de fortuin gecoomen tot de Catuijsers terstonts daer naer drij paters van bedieninge geropen sijnde doer de gemijne autoritijt. Sijn de brieven van giften overgegeven geweest aen Jacobus Rubs, Henricus Leonius ende aen den Prior van Antwerpen door de heeren van de stadt aldus lujdende.

Wij tot de glorie van den Almachtigen Godt ende van sijne aldh : Moder hebben genomen ende nemen dit hujs met alle goederen ~~aen~~ van hun selve

huijs toebehoerende aen het selve ende onderhoorigh sijnde aen ons gebiet onder onse bescherminge ende betrouwinge ende wij bekennen van gelijcken dat aen selve volgens de goetkeuringe van den eerweerdighsten heere en biscop van Camerijck oock sijne toestemminge gedaen aen onse gebiedinge ende stichtinge hebben gegeven nu, en geven in het toecoomende alle goederen dewelcke aen broeder Sacciten bekent sijn toe te behooren, oock alle rechts handel alle rechten gelijck alle jaelijksche incomsten etc. gegeven in het jaer ons heere 1454. den 24 meert. aen dese heeft oock Philippus den goeden bijgevoeght de jaerlijcke incomste van over de vijftigh maeten houdt, welcke gifte heeft oock Carolus sijnen heeft goetgekeurt ende becrachtigt. daerenboven heeft de stadt oock willen geven de goederen van de Witte Vrouw en dewelck alsdan niet en leefden als waere religieusen, maer den goeden religieus Pater Henricus Loenius en heeft de selve aen het order niet willen toeiigenen, oordeelende genoch te sijn ofte beter van sijn te behouden in sijne middelmaetighijt als wel met droefhijfd dit eens anders Clooster ofte des selfs schude ande oneer de selve te besitten.

de groote ende clijne pandt den heere gebenedijde sijn met den tijdt met geheel den aenhang van de bouw en soo danigen voertganck gedaen hebben, dat sij ~~tot~~ self tot twintig cellen sijn voltrocken geweest, de werckthuijsen der broeders en alle het geene tot de volmaeckte schoenhijt en staet van een huijs is toecoomende ofte versocht wort is met het selve gemaect voltrocken geweest, maer de kercke is tot den thijdt van kijser Carel den V, ~~te~~ dit is tot in het 1524 onvoltrocken gebleven. dese kercke heeft op corten thijdt den kijser Carel voltrocken

door de sorge van de heer Mercurius de Gattinaria Cancellier ende Cardinael die daer naer hbuijsgenoet ~~van~~ doer belofte van het ons huijs, ende afgesondert heeft geleeft meerder als een half jaer tusschen de meuren ende tralie van de Celle, ende door sijn toedoen ende middelspraecken heeft kijser Carel den V ~~besteet~~ 10.000 gouden guldens heeft ~~besteet~~ ~~?????~~ gegeven met laste ~~met~~ van eene daghelijcksche misse ~~ter lavenisse van sijne siele~~ op te offeren voer hem ende sijne vrinden ende alsdan is de laeste hand aen het werck gestelt.

dese eenige plaets is ons oock ingegaen Cornelius Heijpertris abt van Ninoven van het order der premonstrijt, den welcken moeijsijnde van te dragen den laest van dese weerdighjd verlaeten hebbende sijnen Mijter maer niet sijn Abijt tot den laesten dagh van leven heeft gebleven.

Dit is dan gebleven in dien geluckigen staet maer gelijk eertijts is gesijt het is eene wanckelbaere saeck den staet der werrelijcke saecken dewelcke heel jaer blijft staen, ende heel raer comt sijn hooghste, het welcke sij door dese tijden self genoch hebben ondervonden alswanneer dat sij naer hunne vastellinge hondert en viertigh jaeren dit huijs ende dese schoene en groote kercke aen de welcke soo veel jaeren sijn bestiet tot haere volbauwinge, door de booshijdt van de ketters op een ure tijds geheel omverre geworpen hebben gesien, wiens verwoestinge ende vernietinge blijck claerelijck uijt de versoeck brieven gegeven aen den aertshertogh Albertus, de welcke aldus waeren luidende.

Keijser Carel den V uwen aldergenaedighsten oom, naer de geluckige victorien aen hem van Godt gegeven, heeft tot danksegginge doen bauwen eene seekere schoone kercke in ons Catuijzers Clooster gelegen ontrent de stadt Brussel in welcke daegelijck een misse ende op seekere dagen eenige jaergetijden worden gedaen voor de laevenisse van sijne siele ende van de doerluchtighste princen keijserinne ouders oomen ende ~~voer~~ oud oomen van sijn keijserlijcke majestijt, wiens schoen deughden ende oerdinsten ende begraef plaetsen, in onse voerseijt Clooster te sien waeren en welcke alle goddelijcken dinst volgens de mijninge van den genaedighsten keijser aldaer tot het ~~tachtighst~~ jaer 80 sijn gedaen ende achtervolght geweest in welck jaer de magistraet ende regeerders van de voerschreven stadt onse religieusen hebben weghgejaeght, en hebben niet alleenlijck onse kercke, maer oock het Clooster omverre geworpen, en hebben met de lancie alle de huijsraet ende ma???? met de welcke het selve huijs was gebauwt soo hier tot Brussel als oock tot Antwerpen verkocht ende wij wederom gecoomen sijnde naer dat de pijs gemaectt was ende niet vindende in ons Clooster eene plaets alwaer nauwelijck eenen hond soude sijn commen verbergen houden ende niet hebbende om dit clooster wederom op te bouwen, versoecken T.C. &c hier uijt can genoch jae als meer verstaen worden in wat staet dit huijs was gebracht, maer dit sal nogh claerder blijcken uijt de schriften van Pater Christianus Nutus prior ende van de Provincie ten dien tijde eersten visiteerder ofte verspierder den welcken op een corten sin dese geheele historie heeft beschreven, de welcke omdieswil dat sijn groot licht ons can gegeven om te beter te verstaen de elendigen staet van dit Clooster, ende van de andere dijewelcke de Palen seven jaeren hebben moeten blijven als vluchtelingen ende ballingen.

Ick bidde mijne naecoomelinen van willen te overdecken die alder ongeluckihste ende eijsere eeuwe in welcke mij godt heeft in ~~open~~ gesloten, ende oock het geene ick hebbe onderstaen ten tijde van mijn overvallen prioraet, nauwelijckst was het eerste jaer geeijndicht oft daer stonden op groote opl?? den ????? oorloogen de welck nogh dueren in welcke wij seer dickwels gedwongen sijn geweest van soldaeten te ontfangen soo te voet als te paert de welcke soo veel op eenen dagh verdeden als ~~op~~ het Clooster op drij volle maenden, wij sijn gedwongen geweest seer dickwels te geven groote schattinge ende contributie ofte mededijlinge; tot middeltijt en is den pijs van Gendt niet samen ??????ghgeweest Antwerpen wert in de daegen geplondert, op den selfsten dagh is Joannes van Oostenrijck gecoomen tot Luxemburgh, tot Marche is wert den pijs gesloten doer de welcke de Spanjaerden uijt Nederland werden gesonden, de orders ofte staeten ontfangenden hem, maer de ketters die bijden hem lagen; waerom hij besette met hulp troppen het Casteel van Namen, ende widerroept de Spanjaerden. De elende wert grooter ende eenen aldervreetsten oorlogh is opgestaen in het jaer 1578 ? ? ? ? ? ? ? ? de staeten ofte orders den goddeloosen Prins van A..... opperbevelhebber die was den oplijder den ketters ende vaendrager hebben gestelt ~~hunnen~~ ~~op~~ hem uijt het vaderlandt geroepen hebbende hem hebben gestelt hunnen Capitijn ende generael, wiens troppen als sij geslaegen sijn geweest tot Gemblours van den doorluchtighsten prince ende heere Joannes van Oostenrijck is alsdan opgestaen eenen groote verstooringe, ende rackevage onder het volck, soo dat alle de religieusen van Bijde geslachten gedwongen sijn geweest hunne Cloosters te verlaeten ende hun in vaster plaetsen te begeven, en wij sijn met de vluchtigen gevluht andere in het

dorp andere in het bijgelegenste Clooster der Catruijers tot Engien ende ten laesten de kettters meerder onsteekende doer booshijdt naer dat sij ons ende van het ons hadden beroeft hebben sij oock uijtgebannen en alles te coop gestelt, als daer is eenen ~~droevighe~~ baerenlijcke voorval geschiet als onsen Pater Prior met onsen Franciscus Cavenaer van Luijck naer Valentijn ende van daer naer Engien mijnde te gaen sij sijn gevallen in de proije van de kettters, de welcke hun gevangen naer Brussel hebben gebracht, waer sij hun eerst hadde uijtgejaeght ende hebben veele injurien aengedaen, nochte sij en costen niet afgekoght worden ten sij doer een raentsoen van duisent goude penningen. wij hebben volle seeven jaeren geweest in ballingschap ende ten laesten naer de overgevinge van de stadt door de wapens van de Catholiecken ende maghtigste Coninck van Spanien sijn wij met wijnige naer ons eijgen wederomgekeert alwaer wij eene uijtsterste elende ende verwoestinge hebben gevonden, de ackers onbeplant, de pachtigen verdeldicht, de schueren ~~ledigh~~ verbrandt, ende alles vernietight, de vijvers sonder waters etc.

in het jaer 1588 is tot ons gecoomen den Prior van Valentijn den welcken siende onse verwoestinge, is beginnen te worden den ondervinden, van in de mueren van de stadt soude gekoght worden eene plaetse in de welcke ter meerdervorseekingende ende ruste soude een Clooster gebouwt worden. Soo ist dan gebuert dat wij doer de toelaetinge van den Eerw. P. Hieronimus generael onverroclijcke goederen hebben uijtgetrocken, de welck verkoght sijnde hebben wij gekoght een huijs ende grondt, alwaer wij noch waerachtigh sijn.

in het jaer 1591 is tot ons gecomen den Eerw. P. Petrus de Leon uijt Spanien ende is bij ons gebleven, ende heeft beginnen te vervoerdere den bouw der heere Gabriel de Sancto Stephano

pagadere generale eenen grooten weldoender van hem ende van het order, ende de heere Blasius Ocom ondervinder(?) van de virtue- melingen(?) gedaen onder de vergaederde spaensche soldaeten de welck ons voornemen grootelijck hebben te hulpe gecoomen.

desen Pater prior Petrus de Leon uijt Spanien gelijk uijt den hemel gevallen heeft met eene seer snelle begonst den bouw van het nieuwe huijs het geene dat hij eerst heeft begonst in de stad heeft hij voltrocken, de Capelle, de kercke, de clijne pand ende schoone wooningen op welcke voltreckinge van de kercke heeft Gislenius Hammius gemaekt seer uijt nemende versen in t' latijn de welcke te lesen sijn in den boeck van de opcomste der Catuijsers.

Den Pater Leo magh men seggen dat hij aen het huijs gelijk heeft bijgevoeght de siele ende het leven om cort te seggen magh men oock van seggen dat hij den autaer is van ons geheel Clooster.

Naer hem is gevolght den eerweerdigen Pater Joannes Pijpenboij den voorbesorger van het huijs in op te maecken van het welfsels het geene hij heeft begonst in het jaer ~~1632~~ 1629.

Onder de uijtsteekende mannen hebben hier geleeft Henricus Leon eersten rector ende daer naer Prior Hermannus Coolsmet de Lochem Sicamber, Petrus Beetsius jubilaris, van welcke breeder is schrijvende in den getal boeck der hijligen van Nederland beschreven door Joannes Molanus: Joannes Brunus, van den welcken dit wonder wort gesijt dat ten tijde van 30 jaeren dat hij het ampt van besorger heeft bedint noijt en hebt gebrachte den vast en van het order, onder de broeders sijnder oock niet wijnigh geweest de welcke hebben uijtgeschenen in dinghen onder de welcke meest ger????? Joannes Cambier, oock eenen Balivus van

(suivent 7 f^o vierges.)

f° 13v

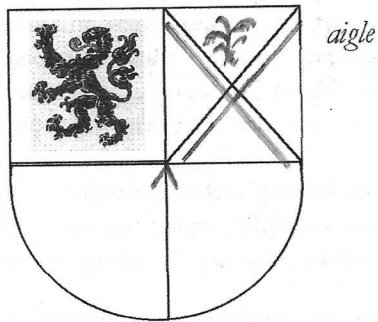
In Den pand der gewezene eerweerdige ^Paters Cathuijsers.
Venster schriften, ende wapenschilden de welcke aldaer bevonden
worden, zoo op de vensters als op de sluytsteenen der welfsels der
zelve.

f° 14

beginnende als men uijt de kerke komt, vind men der vier,
verbeeldende de vier uijtersten van den mensch.
de Dood, het Oordeel, de Helle, ende den Hemel

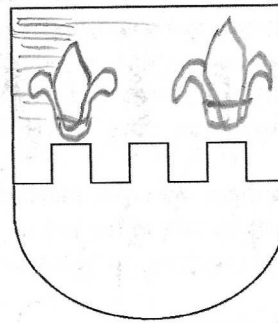
op de Eerste ziet men het wapen van den Eerw. Heere Boonen
aertsbisschop van Mechelen, als volgt.

N° 1

Vince in Bono

op de 2 3 l's

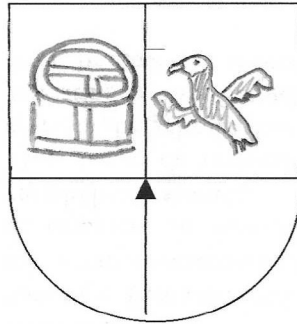
ex momento Æternitas
van Nicolaus Zoesius
vijfden Bisschop van
S'hertogenbossche.

f° 14v

Op de 3de

van den Heere van Maldere, bisschop van Antwerpen.

???

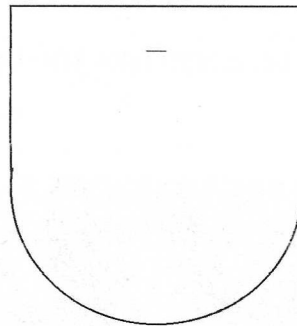
oiseau en vol

malo de re

op de 4de

Van Mathias Hovius derden artsbisschop van Mechelen

vide

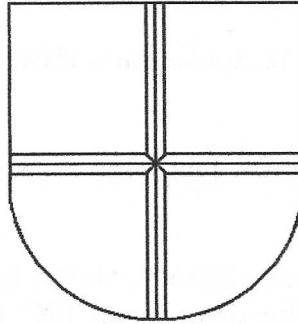

super at patientia fortem

f° 15

op de 5.

Maria in de glorie, tussen de H. Drijvuldigheid en het volgende wapen

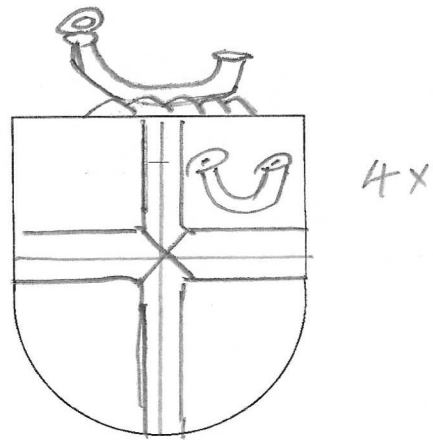
D. Otto Van Anderlecht religionis ergo d.d.
en leeger het volgende schrift :

A° 16 14
Ortus Sacratissimæ Deinis : dom :
hujus in.....hac fen-
estratû..... betur

f° 15

op de 5.

Maria in de glorie, tusschen de H. Drijvuldigheidt en het volgende wapen.

D. Otto Van Anderlecht religionis ergo d.d.
en leeger het volgende schrift :

A° 16	14
Ortus	Sacratis
simæ Dei	nis : dom :
hujus in.....	hac fen-
estratû.....	betur

f° 15v

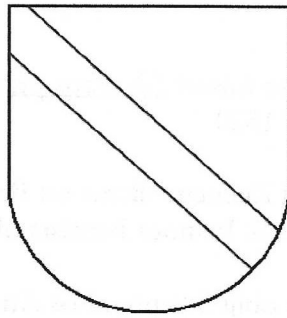
6

De roede van Jesse
of
Maria voortkomende uijt Joachim en Anna

via

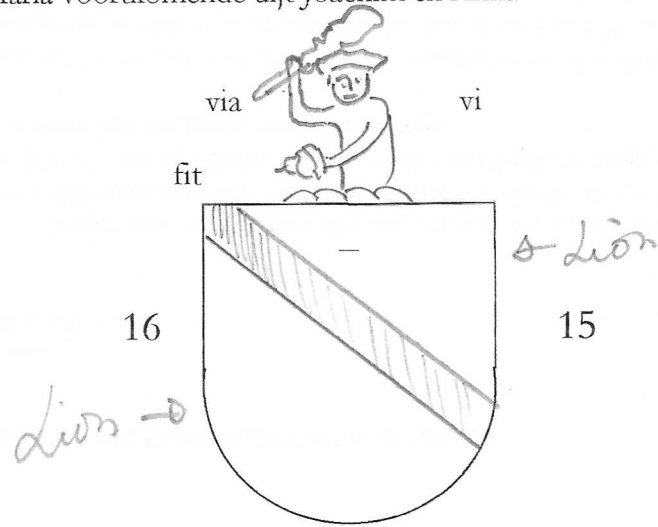
vi

fit

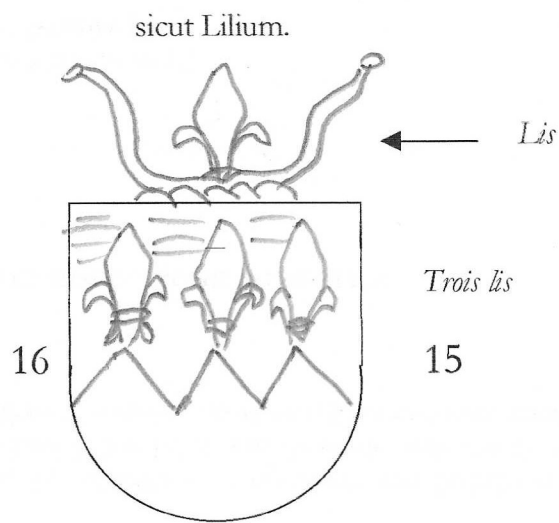
D. Guilielmi Le Clercq in
gratien S. Ordinis L. O.

De roede van Jesse
of
Maria voortkomende uijt Joachim en Anna

D. Guilielmi Le Clercq in
gratien S. Ordinis L. O.

Joachim door den Engel de vruchtbaerheid van sijne huijsvrouwe
belooft :

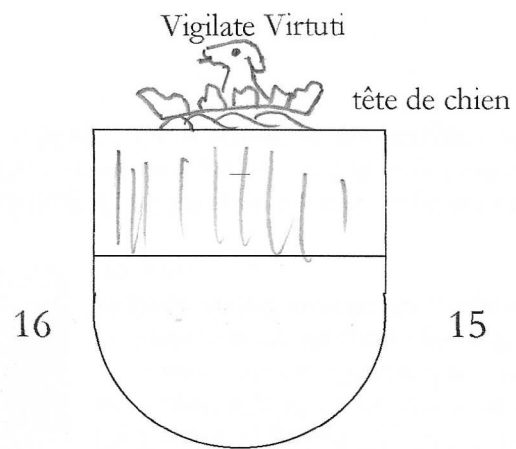

D. Lancelot de Robiano
pietatis affectu p.p.

f° 16v

8.

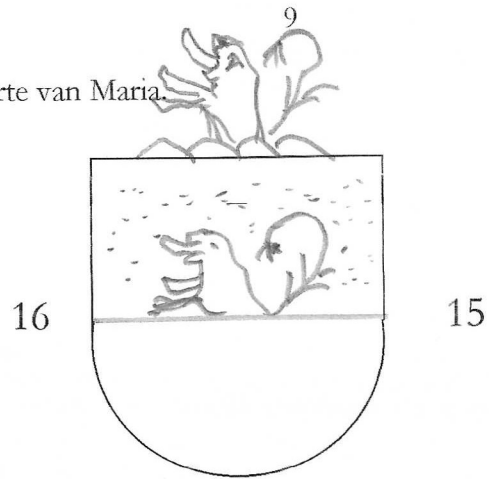
Joachim den welcken Anna omhelst

D. Georgius de Meghel optimo anim...

f° 17

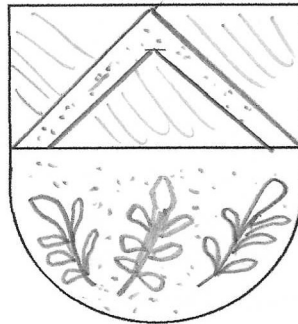
De geboorte van Maria.

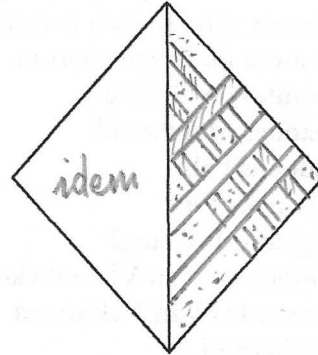
D. Melchior Martini
hilari aninio offerebat

de opofferinge van Maria in den tempel

amour et foi

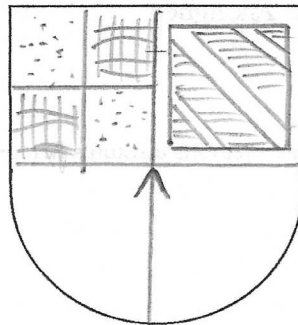

je l'aime

Abraham de Pierssene escuyer conseil^r de sa Mat^e Cat^{que} et
Recheveur gnal de sô domeynes :
au quartier d'Oostflandres 1625

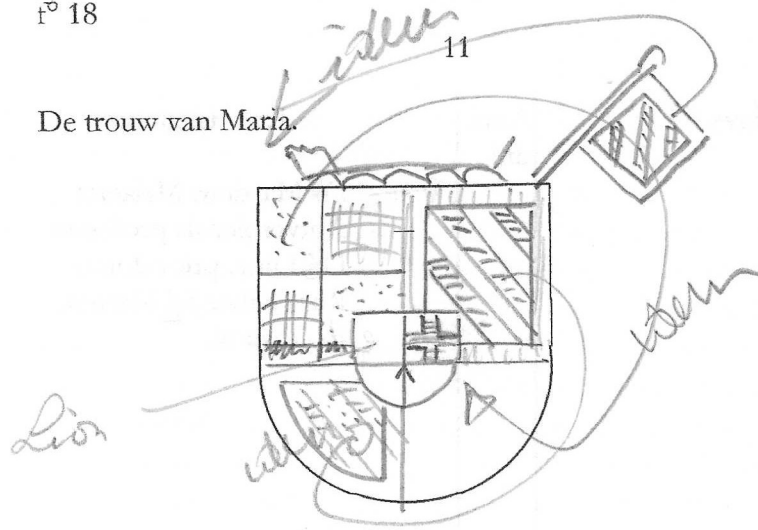
Op den slotsteen van den boge des welfsels recht over deze
venster, staet het volgende wapen

De Lens
et
de Liques

f° 18

De trouw van Maria.

Den sluijsteen van den Pand heeft ook het zelve wapen
mais sans sur le tout.

12 Maria bezig met werken

13 de Boodschap
catal.

écu(voir

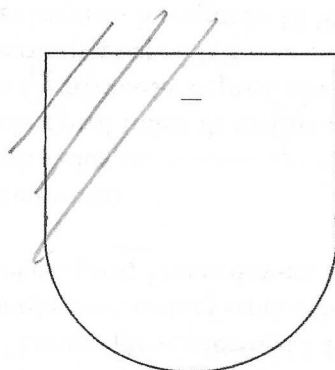
14 de Besoeking van

deze drij vensters zijn gegeven door
Koning van Spagnien.

als ook de drij sluijsteeenen
de welfsels regt over de zelfde
Vensters voeren de zelfde wapens
van Spagnien

15. de dood van

win cotal !

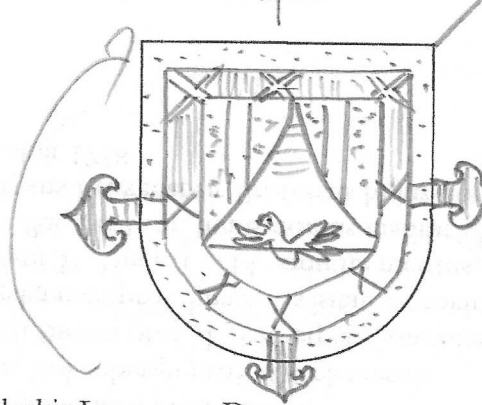
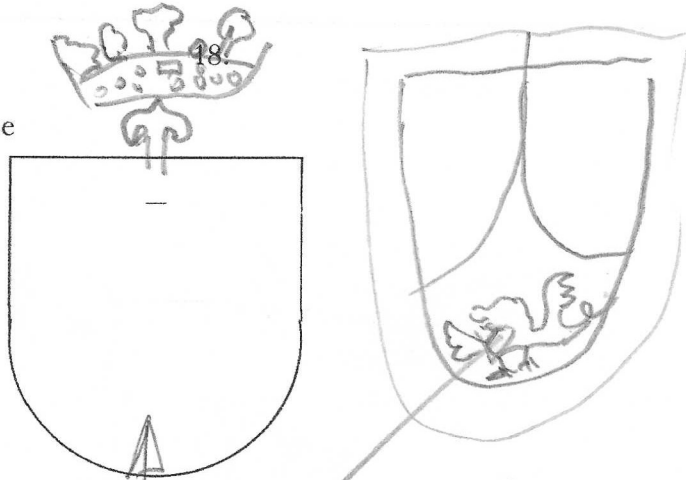
16. de reijs nae Jerusalem

17. de geboorte Christi

Deze drij vensters en bogen
de welfsels, zijn gegeven
door
Koninginne van Spagnien
en voeren haer wapen
men ziet ook op eenige het
jaertal 1616

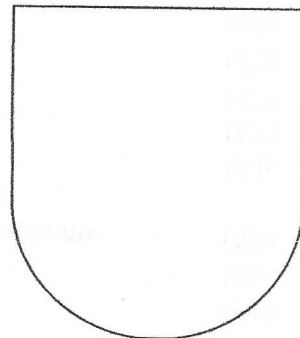
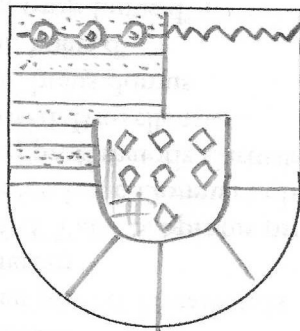
f° 19v

De beschnijdenisse

Marquis de Bedmar
griffon naissant
griffon paasant

Conculcabis Leonem et Draconem

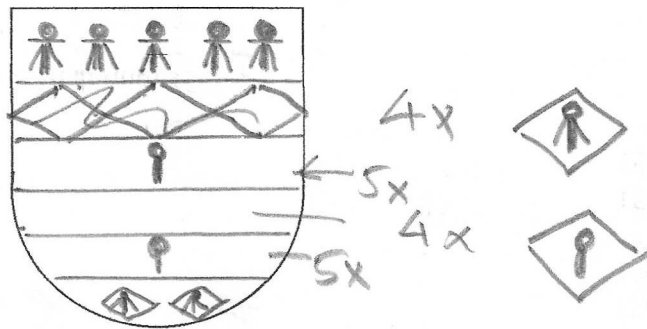
C.D.L.V. 1632

d'opofferinge in den tempel

écu (collage)

Jehande Romree Sr de Fraijpont et de Marle

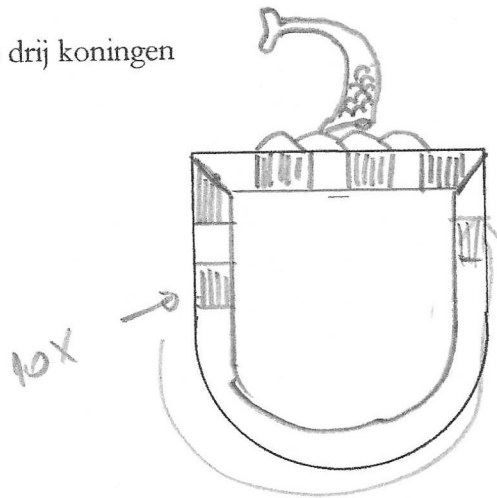
leeger staet het volgende wapen

leert leven, leert sterven

den sluijsteen van het welfsel als in voorgaende.

de drij koningen

armé et lampassé de
gueule aiant sur
l'estomac une croix
de même

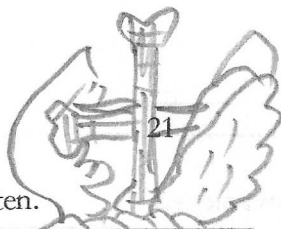
omnibus vive Belle

of de bont

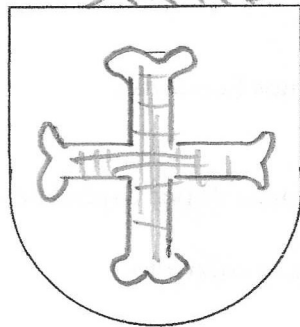
Nicolaus van Belle j. C^{as}
Brugen A° 1639

Den sluijsteen
door Lieques

f° 21

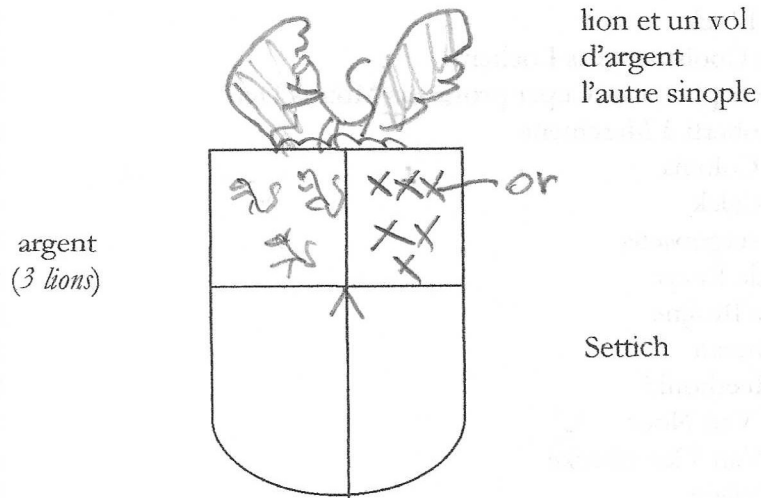
De vlucht nae Egijpten.

Vita Mundi vitam
J: van den Leene.

den sluijsteen als vore

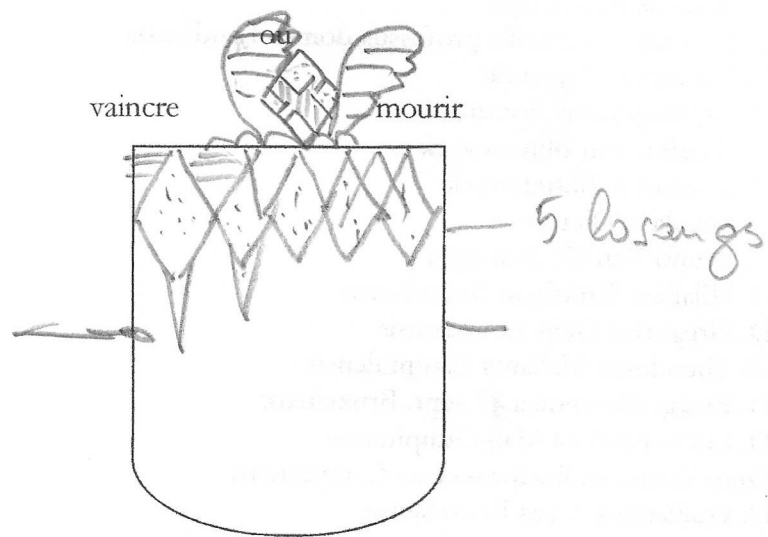
Christus met zijne ouders overvaerende in eenen boot.

I.LX. explebo numerum.

Den boog of sluijsteen
door Lieques als vore

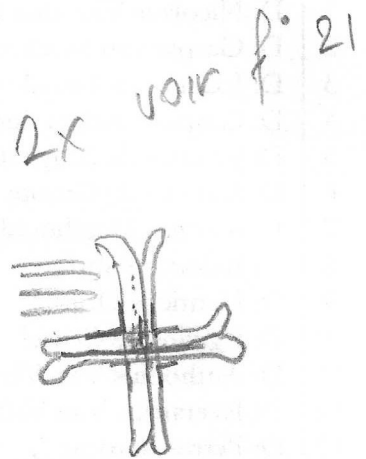
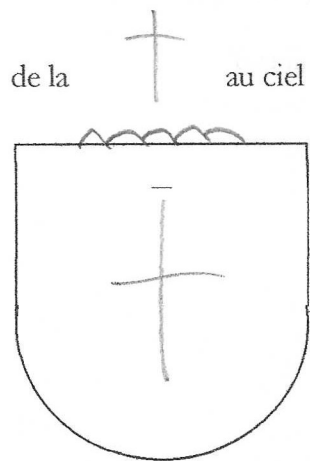
Maria spijsende haeren zoone

Pierre Tellier Cap^{ne} pour sa
Ma^{te} Catho^{que} en Italie
A° 1617

den sluijsteen als vore

Vervolg van de reijse

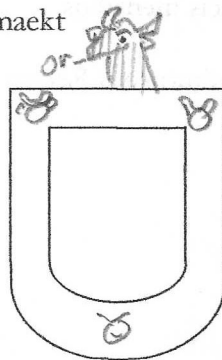

Melchior van den Cruijce chr

den sluijsteen als vore

den sluijsteen voordeer den welcken
den hoek maekt
bijaende

heeft het hier
wapen

trois tetes de bœuf
armé et lampassé d'or
lion d'or